

ST. — NO. 1439.

Entered as second-class matter, December 6, 1907, at the post office
at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3d, 1879.

CHICAGO, ILL., 10. APRILA (April 10, 1935).

Published weekly at
3039 W. 26th St.

LETO — VOL. XXX.

KUPIČENJE VZROKOV ZA NOV VOJNI SPOPAD

VEČANJE EKONOMSKE IN POLITIČNE KRIZE

PORAZ SOCIALISTOV V NEMČIJI ODPRL VSE ZAVORE MILITARIZMU

Goebbels, Hitlerjev minister za propagando, o vlogi "izdajalcev" v bivšem državnem zboru

V MESTU Gdansko (Danzig), ki je bil pred vojno nemška posest, zdaj pa služi za tukro Poljski, so se vršile prošlo nedeljo občinske volitve. Volilna kampanja se je sukala samo okrog vprašanja "za ali proti hitlerizmu". Zmaga nacijev bo zmaga za Nemčijo, ki zahteva, da se ji Gdansko vrne. Zmaga protinacijev pa bo pomenila znago marksizma in njegovega židovskega internacionalizma, so naglašali v agitaciji nacističnih govornikov.

Gdansko je že pri zadnjih volitvah pršlo pod upravo nacistov. Socialistična stranka je bila v stanju ohraniti svojo organizacijo več ali manj tudi potem, ker ima vrhovno oblast nad tem mestom liga narodov. Pri teh volitvah pa so naciji postali predzrečni. Socialistične kandidate so provocirali do skrajnosti. Zmaga v nedavnem plebiscitu v Posarju jih je napravila nadutne in se ne brigajo, kam lahko končem konca dovedejo takšna izzivanja.

Nacijsko kajpada zmagali, ampak kljub terorju in nemški vladni propagandi so dobili le blizu 60 odstotkov glasov. Za socialistične kandidate je bilo oddanih 37,530 glasov, kar je nacijem preprečilo dvetretjinsko večino v Gdanskem in ob enem prekrizalo njihove načrte za spremembu mestne ustanove.

V kampanji v Gdanskem je govoril za nacije tudi Hitlerjev minister za propagando Paul Joseph Goebbels, ki je ob tej priloki priznal, da je bila obnovitev nemškega militarizma nemogoča, dokler je sedelo 130 socialističnih "izdajalcev" v državnem zboru. Ker niso dopustili, da bi Nemčija spet pričela z bolazno igro za rušenje in klanje, jih Goebbels imenuje za "izdajalce". Zgodovina bo pričala, da so bili v resnicu največji prijatelji civilizacije in nemškega ljudstva.

(Nadaljevanje na 3. strani.)

Persekucije v Španiji

V Španiji je po zadnji civilni vojni oktobra lansko leto okrog 40,000 političnih jetnikov. Samo v Asturiji jih je 23,000 v ječah. Reakcija je zahtevala, da se z voditelji oktoberške revolte postopa na "najstrožji način". Socialistični poslanec Ramon Gonzalez je bil obsojen v smrt, toda socialisti so odgovorili, da ako vlada obsodbo izvede v tej obliki, bodo sledile reprisalije in nova krvoljita. Vlada — oziroma večina vlade je nato priporočila vojnemu tribunalu "milostno postopanje", vsled česar so reakcionarni ministri v znak protestiranja odstopili. Tako je nastala v Madridu 29. marca ministrska kriza. Ves kabinet, ki mu je načeljeval Alejandro Lerroux, je podal ostavko. Predsednik Niceto Alcalá Zamora je poveril sestavo nove vlade spet prejšnjemu predsedniku Lerrouxu.

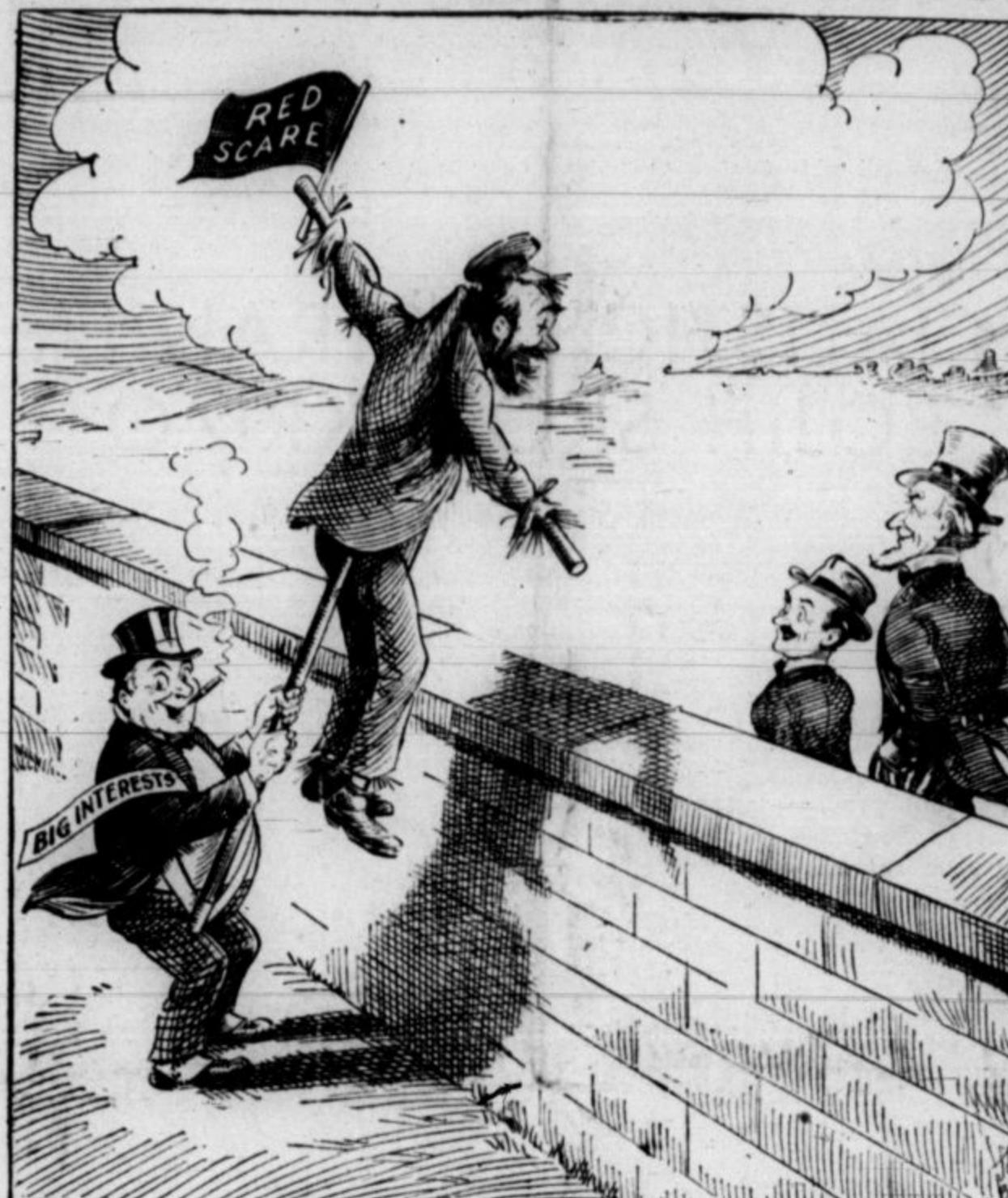
NAPREDEK

Prošli teden je Proletarec dobil 33 novih naročnikov, 30 naročnikov pa je naročnino obnovilo — skupaj 63.

Citanjih in odpovedanih je bilo pet. Če jih odstojemo od novih, je Proletarec prošli teden v številu faktično napredoval za 28 naročnikov.

"Odrešeniki", ki gladijo pot fašizmu

"BOLJŠEVIŠKA NEVARNOST"

John Baer, kartonist tednika "Labor", ki je glasilo železničarjev, predstavlja na tej sliki "strašilo", s kakršnim proile tedne v ameriški javnosti histerično paradirojo privatni interesi v prizadevanjih, da je pravijo za — fašizem! To je njih edini namen. Zaeno je zdržujejo s kampanjo proti "tuječim", katere se naj brezobzirno deportira, ako so "nezadovoljni z deželo, ki jih živi", ali pa, če s svojo "kriminalno aktivnostjo" pricajo, da niso vredni njenega zaveta. Artist Baer dela

s to sliko sicer vtis, da tako "strašilo" ne plasi nikogar, kar nas bi veselilo, če bi bilo res. Ampak džingočični časopisi in razni "patriotični" demagogi so zmešali pamet z milijonom. Zato je taka kampanja ne le strašilo, ampak delavskemu razredu nevarna, ker hujška nevendo maso proti dozdevnemu sovražniku, zato, da PRAVE PREZRE! Opreznost in budnost je vsled tega za delavsko gibanje zelo na mestu.

"MAJSKI GLAS" NA 116 STRANEH

Množina spisov in slik nas sili v povečanje jubilejne številke na 116 strani

Letošnji "Majski Glas", posvečen 30-letnici Proletarca bo sijajna revija.

Sklep upravnega odbora glede dodatnih strani

"Gradiva za v Majski Glas imamo že zdaj blizu 100 strani, brez onega, ki je bilo poslati te dni, a še ni prirejeno za v tiskarno," je poročal urednik upravnemu odboru na seji dne 5. aprila. "Poleg tega je mnogo slik," je poročal dalje. "Zdaj smo v stiski, kajti odkloniti razne spise ne bi bilo taktno, o-pustiti angleški del, za katerega smo določili 16 strani, tudi

ne, odložiti več ko polovico slik ne itd., ako ne pride zadostobi skodovalo tehnični razpodelbi in ilustracijski strani lista, ne.

Pri večjih naročilih je določen znanen popust, po-lege pa gre povprečno kakih 5c in z njim vred vprašanje, kako ga pokriti."

Prvotno je upravni odbor dolobil Majskemu Glasu 100 strani velikosti. Zavedal se je, da z naročnino po 30c izvod ne bo mogoče pokriti tiskovnih stroškov, izdatka za klišeje, pošt-

nine itd., tako ne pride zadostno oglasov. Pri večjih naročilih je določen znanen popust, po-lege pa gre povprečno kakih 5c in z njim vred vprašanje, kako ga pokriti."

Z oglasi so se prijatelji Proletarca in zastopniki dokaj dobro odzvali, kar je omogočilo, da bodo stroški za obseg revije na 100 straneh plačani. Upravni odbor je izdajal protest in zahtevala, da jetnika izpusti iz zapora.

V Londonu so našli Dr. Doro Fabian in Matilda Wurm mrtvi v sobi. V prednajšnji Nemčiji sta bile aktivni v socialdemokratski stranki in imele odgovorne službe v delavskem gibanju in v parlamentu. Po prihodu Hitlerja na vlado sta pobegnila in nadaljevale z bojem proti njemu v inozemstvu. Po-namagali sta Švici tudi v preiskave glede okolčin, v katerih je

Salomon ugrabil in odpeljal preko meje ter izročen Hitlerjevim žandarjem.

Da-lj sta bili omenjeni sodružici v Londonu umorjeni po tajnih nacijskih agentih, ali pa sta šle v smrt prostovoljno vsed neprestanih groženj, policijska preiskava ni mogla točno ugotoviti. Tisti, ki so ju osebno poznali, pravijo, da sta postali žrtev nacijskih morilcev.

Pariska policija je prišla na sled dejstvu; da ima Hitler tudi v Parizu svoje tajne policije in provokatorje, katerih naloga je, da pazijo na delovanje nemških beguncov. Pariska oblast je odredila, da se naj vse glede okolčin, v katerih je

sumljive tuje deportira.

USPEHI SOCIALISTOV V RAZNIH DRŽAVAH

Pri volitvah na Danskem v provincialne siete so socialisti napredovali za 41 mandatov. Agrarna stranka jih je izgubila 40 in druge buržavne stranke 18. Izmed njih je za nekaj mandatov napredovala le konservativna stranka.

Klub ogromni kampanji vseh meščanskih strank in komunistov je današnja socialna demokracija dosegla uspehe, ki so presenetili politično javnost. Današnja vlada je v rokah socialistov, ki jo nasprotniki v obeh taborih vzlikejutem prizadevanju ne morejo diskreditirati.

Tudi Norvežka je dobila socialistično vlado. Mandat-premierja ima socialist Johann Nygaardavold. V kabinetu je osem članov delavske stranke.

Po vojni je ta stranka pristopila v tretjo internacionalo. Ker pa norveško delavstvo ni bilo pri volji izpolnjevati žejnovjev ukazov, in radi drugih takšnih razlik, je odstopila in znova priznala socialista M. E. Kirkpatrick.

V Milwaukee, Wis., je bil ponovno izvoljen v šolski odbor Martin B. Bauman. Drugi socialistični kandidati v šolski svetu so bili poraženi z malo večino nasprotnih glasov. Sploh je število socialističnih glasov jasno naraslo.

Dobil je 179,619 glasov, kakor skem odboru širje socialisti in poroča New York Times.

Pri volitvah v Gdanskem v nedeljo 7. aprila so dobili socialisti 37,530 glasov in komuniti 6,880.

V Granite Cityju, Ill., je bil za župana ponovno izvoljen socialist M. E. Kirkpatrick.

V Milwaukee, Wis., je bil ponovno izvoljen v šolski odbor Martin B. Bauman. Drugi socialistični kandidati v šolski svetu so bili poraženi z malo večino nasprotnih glasov. Sploh je število socialističnih glasov jasno naraslo.

Zdaj so v milwaukeeškem šol-

PROVOKACIJE NACIJEV

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaia Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.
GLASILLO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE.
NAROČNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$2.50; za pol leta \$2.00.

Vsí rekopisi in oglasi morajo biti v našem uradu najposneje do pondeljka popoldne za priobitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc
Established 1906.

Editor Frank Zaitz.
Business Manager Charles Pogorelec.
Assistant Business Manager John Rak Jr.

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

3639 WEST 26TH STREET CHICAGO, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864.

Po 30. in 25. letih Proletarca in JSZ

V koloni "Iz našega gibanja" v tej številki je ugotovljeno, da so bili dohodki Proletarca na naročnini meseca marca večji, kakor meseca februarja to leto, in tudi višji, kakor marca lansko leto.

To je dobro znamenje za Proletarca in za gibanje, kateremu služi.

Spol je to leto v marsičem vzpodbudno za JSZ, njene klube ter naše ljudstvo v splošnem. Po dolgem času je bila podvzeta obsežna agitacijska tura v zapadnih državah. To deli vrši od konca januarja dalje Chas. Pogorelec.

John Terčelj je v agitacijski namen obiskal detroitsko na selbino — z dobrim uspehom.

Joško Owen je bil 10 dni na govorniški turi v zapadni Pennsylvaniji. En večer se je ob tej priloki mudil tudi v Clevelandu. Vsi shodi so bili dobro obiskani in razpoloženje izborno.

V Penni in v vzhodnem Ohiu delujejo vztrajni agitatorji med njimi John Terčelj, Joseph Snay, Bartol Yerant, Antor Zornik in drugi. Nace Zlembberger je lani podvzel agitacijsko turo v Ohiu in deloma v Penni in W. Va.

Ameriškega družinskega koledarja je bilo letos prodanec več kakor prejšnjega letnika; isto lahko izjavimo o knjigah Čankarjeve družbe.

Letošnji Majski Glas bo prekosil vse dosedanje Proletarceve prvomajske številke, bodisi v obsegu, kakor po vsebinah. Tudi to je uspeh!

Proletarec slavi letos 30-letnico. V jeseni bo JSZ praznovala 25-letnico obstoja, kakor je zdaj organizirana.

Klub krizi, vzblic v oviram in nasprotstvom naše gibanje živi, kar pričajo omenjena dejstva.

Špijonaža in priateljstvo med deželami

Nedavno so v Nemčiji odsekali glavo dvema "plemkinjam", ker sta bili zapleteni v špijonažo v prid Poljske. Njun priatelj, neki poljski oficir, je bil obojen v dosmrtno ječo. Nato sta se poljska in nemška vlada začeli pogajati za izmenjavo: Nemčija bi dala Poljski njegova špijonskega oficirja, Poljska pa Nemčiji nemško špijonko, ki je bila obojena na Poljskem za enak prestopek v enako kazeno.

V Franciji je tajna služba zasledila krdelo špijonov, ki so baje v službi sovjetske Rusije.

Nemčija in Poljska sta sklenili priateljški pakt in desetno "nenapadalno" pogodbo. Klub temu si ne zaupata in špijoni druge zoper druge.

Francija in sovjetska Unija kujeta priateljstvo, toda Francija ima špijone v USSR (nedvomno, kajti zasledili jih še niso), in Moskva jih ima v Franciji.

Kapitalistična družba je višek hinavščine, kajti tudi kadar prisega priateljstvo in se zaklinja v svetost pogodbe, je polna zavratnih naklepov.

"Enotna fronta" zavezniških sil

Konferenca v Stresi na Italijanskem med zastopniki Angleške, Francije in Italije je bila skliceana v namenu, da se te trdeže zedinijo za enotno stališče napram nevarnosti novega nemškega militarizma, ki preti z agresivnostjo na vseh koncih in krajih.

Z istega namena so bili storjeni, in bodo še storjeni obisk zavezniških državnikov v USSR in v Poljsko.

Ampak Hitlerju se ni bati, da mu postanejo to posvetovanja nevarna, kajti edino, kar bivše zaveznike spet združuje, je nacistijski militarizem. Edini so si v tem, da ga nočejo, ne pa kako ga odpraviti, ali pa mu preprečiti nakane. Kajti vsaka iz med zavezniških dežel, istotako Poljska in USSR, ima svoje načrte in svoje ambicije, ki se z drugimi več ali manj križajo Hitlerjeve točke in oborožuje Nemčijo dalje ter trga pogodbe.

Kaj je glavna naloga klubov JSZ?

Socialistični klub vrši svoj posel najboljše, ako ni zapsam vase, ampak si išče kontakta z množico zunaj.

Najuspešnejša in najbolj učinkovita metoda v ta namen se pripreditev. Žal, da se te resnice zaveda vse premalo našli klubov.

V velikih naselbinah, posebno kot so Cleveland, Chicago, Milwaukee in Detroit, bi morali imeti pripreditev, ki bi bile po kvaliteti najboljše izmed vseh organizacij, s sporedi, ki bi ča stno predstavljali proletarsko kulturo.

Na primer letos, ko slavi glasilo JSZ svoj 30-letni jubilej bi lahko aranžirali klub v vsaki naselbini temu dogodku primerno slavlje. To bi pomagalo agitaciji za Proletarca in klubu koristilo bi lahko obema tudi v gromotnem oziru, občinstvo pa bi bilo deležno spreda, kakrsnega na pripreditvah drugih organizacij ne dobti.

Izgovori, da je preveč drugih pripreditev, da so razmere v tej in teji naselbini drugačak kar v drugih, in da so člani klubov zaposleni v podpornih društvih, v pevskih in dramatskih zborih, pa ne morejo biti tudi v klubih aktivnih, ie potrejujejo, kako zelo se greži z zanemarjenjem pravega socialističnega delovanja. Naloga klubov JSZ ni le politično delo, ampak še posebno je naša dolžnost negovati prosvetne aktivnosti med našim ljudstvom — med našo mladino, za socializem!

FRANCIJA V NOVEM PRIPRAVLJANJU ZA VOJNO

"Tiger" Francije, pokojni njen premier Clemente, bi danes, če bi bil priklican v življenje, spoznal, da je bil njegov "versailski mir" le hiša iz kart. Nemčija, kateri je narekoval svoje mirovne pogoje na zelo sončevaler nečin, misleč, da se nikdar več ne dvigne, e danes oborožena — pomočno izborne nemške tehnike

boljše, kakor Francija, ki je nedavno uvidela, da je moralna in druga oprema njenje armade v primeri z nemško, ki je "najnovejša" mode, zastarela, in jo bo treba zavrniti. Vred tega se Francija mrzljivo pripravlja na vojno nevega spopada z Nemčijo. Na sliki je en njen vojni tank in nekaj topništva.

"Jaz nasprotujem nasilju vseh oblik, kajti uprav radi tega sen v oponiciji proti kapitalizmu. Nasprotujem vsem, vzblic vsem ne-soglasjam, bi moralni njeni članini in članice skrbeti, da ostane na površju. 'Svoboda' bi se moralna že bolj izpopolnjevati, moralna bi si graditi med članstvom smisel za kolektivno delo in akcijo — ne pa se predati resignaciji, ki ne more privesti drugam, kakor v mrtvilo.

V sličnem položaju je milwaukeeški pevski zbor "Naprej", še pred nekaj leti dika naselbine. Ali naj zdaj, ko je prohibicije konec, pustimo vse v nemar in pojemo le tu in tam v kvičku, v izpopolnjevanje in k uspehom? Ako pustimo, da trapezijo ta, kaj se ostane Slovenscem v Ameriki, poleg cerkva, harmonik in vesele družbe?

Poziv za izvolitev zastopnikov na konferenco v Waukegan

Tajnica konference klubov JSZ in društev Prosvetne matice v Illinoisu-Wisconsinu je poslala društvo v klubov v področju te organizacije sledče pismo:

"Moje mnenje o vseh takih sredstvih, da je silovito skodujejo razredni psihologiji delavstva, in to je vrok, čemu takih sredstev ni mogeče vpetiti za masno doktrino."

"Ker je moč delavstva zapovedana v merilo razredne zavednosti, je sila v njegovem boju nepotrebna; če pa je razredna zavednost delavstva toliko šibka, da ne predstavlja še prave svoje moći, tedaj mu bodo nasilja, izvršena v njegovem imenu, le škodovana."

Na konvenciji l. 1912 sta se tudi dve strugi ločile. Večina socialistične stranke se je izrekla za takto demokratičnega socializma. Sindikalisti so šli s svojo pot in napovedali boj "reformističnemu socializmu" na celi črti.

Z druge strani so Debsa bombardirali sindikalisti in mu govorili: Trpel si, bil si v ječah, iz svojih lastnih skušenj ves, da te zakoni niso protektirali, ko si se pognal v stavkah za pravice delavcev, uvidel pa si, da je zaledla direktna akcija.

Nedvomno je to pritiskanje na Debsa, ki je hotel in verjetno napovedal sindikalisti in mu govorili: Trpel si, bil si v ječah, iz svojih lastnih skušenj ves, da te zakoni niso protektirali, ko si se pognal v stavkah za pravice delavcev, uvidel pa si, da je zaledla direktna akcija.

Nedvomno je to pritiskanje na Debsa, ki je hotel in verjetno napovedal sindikalisti in mu govorili: Trpel si, bil si v ječah, iz svojih lastnih skušenj ves, da te zakoni niso protektirali, ko si se pognal v stavkah za pravice delavcev, uvidel pa si, da je zaledla direktna akcija.

Kakor vselej v kritičnem trenutku, tako je tudi ob tej priloki prišel Debs pred delavstvo z določno izjavo, v kateri je brez ovinkov povedal, kaj on smatra za pravilno takto v socialistični stranki.

L. 1912, ko je bil boj med omenjenima strankama na sejahu odbora ali na konvenciji, tudi Eugene V. Debs je nemalokrat izrazil, da želi posebno kritiziranjem konservativnega unionizma ter njegovih predstav. Polovico prebitka gre Prosvetni matici v prid izpopolnitve njene dramske arhive.

Sodelujmo, da bo ta konferenca v zgodovini Prosvetne matice tukajnjega okrožja.

Tajnike prosim, da mi imena delegatov sporoči takoj po izvolitvi.

Z iskrenim delavskim pozdravom, Frances Zakovick, tajnica konference, 1016 Adams St., No. Chicago, Ill.

Priredba na north side

Chicago. — Red Star Athletic Association, odsek srbskega kluba št. 20 JSZ, je imel prošlo soboto v Smithovi dvorani na 275 Clybourn Ave., prireditev s sporedom, ki je dobro uspelo. Vršila se je pod pokroviteljstvom klubov in njegovega omenjenega odseka.

Udeležba je bila povoljna. Igra "Hans von Smash", upoštevajoč okolščine in zelo ne-prikladen oder, je bila dobro vprizorjena. Govornik je bil Meyer Halushka.

Anna Cavich in U. Turk sta podala glasbeno točko in Geo. Chavich recitacijo. V igri so imeli vloge Ludvik Wipotnik, Bran Bielich, Bernice Kelly, Ida Vogel, Clara Vogel, Roy Mould in Dan Hicks. Maskiral jih je Filip Godina.

Sodružni in sodružice so se veliko potrudili, da napravijo izredno veselje v skodo. Iz pridritev je izveden program, ki je bil med maso vsled propovajev in drugih sovražnikov diskreditiran in qd nekdanje "direktne akcije", to je, od radikalnih ekstremitov predvojne dobe, je ostala samo še senca nekdanje I. W. W. Zivljenje. Cirkulacija denarja na sejahu je bila vredna, da se podvoji tudi plača. Kako enostavno, vzlikava pisek v Nationu.

"V Detroitu se skuša delavstvo organizirati in se pripravlja na stavko. Ali bo Unija za socialno pravčnost podpirala unijo v Detroitu?"

Father ni bil zadregi, kajti vprašanju se je izvil z izjavo,

Kdo je Mesija v Detroitu, ki brani "socialno pravčnost"?

(Nadaljevanje s 1. strani.)

kontrolirala vlada. S tem načinom je bilo delavstvo v Italiji in v Nemčiji izročeno v milost nemilost delodajalcem.

V reviji "Nation" z dne 20. marca opisuje Coughlin, oziroma njegov shod v Detroitu, H. M. Berg. Vprašal ga je, kaj misli o amendmentu za odprtvo uposlevanja otrok v industriji. Coughlin se je direktnemu odgovoru izmuznil z izjavo, da se n je pogobil v ta problem, ampak šeck Gallagher je nasprotni amendment, ker bi sprejetje tega dodatka pomenilo, da pride otroci pod nadzorstvo zvezne vlade. Zelo neumen argum.

Vprašal ga je dalje, če bo delavstvo vsled inflacije trpeč ampak father ima za rešitev delavstva že vse načrte pripravljene. Cirkulacija denarja na sejahu je v sprejme naj se zakon, da se podvoje tudi plača. Kako enostavno, vzlikava pisek v Nationu.

"V Detroitu se skuša delavstvo organizirati in se pripravlja na stavko. Ali bo Unija za socialno pravčnost podpirala unijo v Detroitu?"

Father ni bil zadregi, kajti vprašanju se je izvil z izjavo, da je Ameriška unija za socialno pravčnost splošna organizacija, z delokrogom po vseh Zed. državah, zato se ne more ukvarjati z lokalnimi zadevami.

Značilno je Coughlinovo demagoštvu proti "internacionalizmu", in to radi tega, ker je en član najperfektejše in najmogočnejše internationale na svetu — katoliške cerkve, katere "internacionalni" sedež je v Rimu.

Chas. Coughlin je mojster v frazarstvu. Politično in socialno slaboučen delavec, farmer ali kdorkoli, ki posluša njegove pridige je prepričan, da je to, kar govorji, silno radikalno in da je njegov program res pot v "boljše čase".

Coughlin ni za odpravo kapitalizma. On ga hoče ozdraviti hib, da ga obvaruje pred "komunizmom". Coughlinov taktikodujejo delavstvu, je bil v pravem. Dokaz je zgodovina I. W. W., poleg mnogih drugih poglavij ameriškega delavskega gibanja, v katerih je odločeval "dinamit" in končno v vsakem dejanju eksplodiral delavstvu v škodo.

"Father" Coughlin je v taktiki in v programu fašist, pa će to dejstvo še tako zanikava.

E. ZOLA:

RIM
Poslovni ETBIN KRISTAN

(Nadaljevanje.)

Nasmehniti se je moral, ko je videl, kako se je postavil pred strašno poleg mojstirskega delavnice Devico, slabo kopijo slabe slike iz osemajstega stoletja, in vzkliknil:

"Glej no, saj to še ni slab! Prijatelji mi je naložil, da mu nakupim nekoliko starih slik. Povejte mi, Victorina, kaj mislite, da se ne bi donna Serafina in kardinal zdaj, ko sta sama, rada rešila nekaterih nepotrebnih slik brez vrednosti?"

Služkinja je dvignila obe roki, kakor bi hotela reči, da bi lahko odnesli vse, če bi bilo odvisno od nje.

"O, gospod Habert, kakšnemu trgovcu jih gotovo ne bi dali, ker se takoj izležejo grde govorice; prijatelju bi jih pa gotovo dali z veseljem. Hišno gospodarstvo je drag, denar bi prav prišel."

Pierre se je zaman trudil, da bi zadržal Narcissa pri večerji. Mladi mož je trdil s častno besedo, da čakajo nanj. Itak se je že zakasnil. Stisnil je duhovniku obe roke, ljubezno mu je zažezel srečno pot, pa je odšel.

Ura je bila devet. Ko je bil sam, je sedel za malo mizo in Viktorina mu je stregla, Giacoma, ki je bil prinesel posodo v košari, je pa poslala proč.

"V meni vse vre, če vidim, kako počasni so tukaj ljudje," je dejala. "In razuntega, gospod abbe, mi je veselje, da Vam strežem pri Vaši zadnji večerji. Glejte, dala sem Vam na praviti majhen dine na francoski način: Ribbo au gratin in pečenega piščanca."

Njena pôstrežljivost ga je genila, in veselilo ga je, da je imel družbo te rojakinja, ko je večerjal neizreceni tišini te stare, temne in zapuščene palače. V vsej njeni debeli, okroglasti postavi se je izražala tuga, žalost zaradi bolestne izgube njene ljube kontesine; ali delo, katerega se je zopet lotila, jo je že jelo dvigati in ji je vračalo marljivo okretnost. S ponijenostjo ubogega dekleta se je vdajala najhujšim katastrofam sveta. Čebljala je skoraj veselo, ko mu je podajala krožnike.

"Če pomislim, gospod abbe, da boste potrjali, tukaj zjutraj v Parizu! Veste, zdi se mi, kakor da sem šele včeraj zapustila Anneau. Oj, zemlja je tam tako lepa — da, mastna, zlatorumena, ne kakor tu suha prst, ki diši po zveplu. In kako svežje, prijazne so vrbe ob našem potoku! In gozdček, v katerem je toliko mahu! Tukaj nimajo tega; ničesar nimajo kakor svoje počevinaste drevje pod svojim neumnim soncem, ki praži travo. Moj Bog, ne vem, kaj bi bila prva čase dala za dober dež, ki bi me bil pošteno premočil in opral njen umazani prah z mene. Se danes mi utriplje srce, kadar mislim na lepo jutro pri nas doma, če je prejšnji dan deževalo in je ves kraj tako blag, tako prijeten, kakor da se hoče po joku smejeti. Ne, ne, temu vražjemu Rimu se ne bom nikdar mogla privaditi. Ne, kakšni ljudje so, kakšen je kraj!"

Razveseljevalo ga je, kako zvesto je bila vdana domačemu kraju, da je ostala še po petindvajsetih letih bivanju tukaj tuja in neobčutna za novo deželo. Bila je dete ljubezne, uměrjene, jasne, zjutraj z rožnato meglo obdihnjene dežele, pa se je zgražala vprsto v krioversta, in sam jo je preklical v bridki bolesti razočaranja. Videl je, razumel je; vse se je podrla in v razvalinah leži sam, njegova duša, njegovi možgani.

Pierre se je dušil. Vstal je in odpri okno nad Tiberom, da se za trenotek nagni vun. Zvečer je bilo zopet začelo deževati; ali zdaj je že ponehalo. Zrak je bil blag, vlažen, blaže blag. Na pepeljato sivem nebju je bila moral mesec že iziti; človek ga je slutil za oblaki, katere je obseval z rumeno, kalno, neskončno žalostno svetlogo. Ob mirni luči svetilke je bilo neizmerno obzorje videti povsem črno in počastno; nasproti je bil Janikul z nakupičenimi hišami Trastevera, tu dolu, na levu, proti nepravilni višavi Palatina, struga reke, medtem ko se je na desni ponosna oblaščenja kupole odražala ob bledega ozadja.

Zamočko šepevanje, tožče mrmljanje se je dvigalo iz narasle reke, in Pierre se je zgrozil ob ledem grobrem dihu, ki mu je zavel čez obraz. Spomin na troje vrhov, na simbolični trikot, je zbudil v njem misel na dolgo trpljenje velikega mutca, ljudstva malih in ubogih, za katerega sta se od nekdaj prepričala papež in kralj, da bi ga dobila v svojo oblast. Dolgo že je trajal ta spor, izza onega dneva, ko se je moral pri deliti Avgustove zapuščine cesar spokojiti s telesi in prepustiti duše papežu. V tem pa je od onega trenotka plamtelo le hrepnenje, da zopet osvoji posvetno oblast, katere so v njegovi osebi oporali Boga. Ves srednji vek je pretresal in s krvjo škropil ta spor, ne da bi se bila mogla sporazumi cerkev in cesarstvo zaradi plena, ki sta si ga po kosih iztrgala iz rok.

(Dalje prihodnjič.)

Kaj čitate? Kaj mislite? Ako ne mislite sami, kdo misli za vas?

"O, kadar sem mrtva, mi je že vseeno, kje da ležim. Za spanje je vsak kraj dober, gospod abbe! Komično je, da skrbite, kaj se zgoditi, kadar je človek mrtev. Nič se ne zgoditi, kadar je človek mrtev. To me pomirja in tolazi, da bo tedaj za vse čase vse pri kraju in se bom lahko spočila. Človeku, ki je toliko delal, je ljubi Bog to pač dolžan. Saj veste, da nisem svetohlinka. Nikakor ne! Ali to mi vendar ni oviralo poštenega življenja; le poglejte me — nikdar nisem imela ljubčka. Če pravi človek kaj takega v mojih letih, to je za ušesa

AKO ste prejeli Proletarca, ne da bi si ga sami naročili, je vam bil poslan, ali pa izročen po naročilu nekoga, ki želi, da ga precitate in ako vam ugaja, da si ga naročite. Precitajte to številko Proletarca pazno, in uvideli boste, da vam vaš prijatelj nudilist, ki je res vreden, da postanete njegov naročnik.

prav neumno. Pa vendar pravim, ker je resnice."

Smejala se je zopet kakor pridno dekle, ki ne verjame v župnike, pa nima nobenega grega na vesti. Pierre se je zopet začudil temu preprostemu življenskemu pogumu, praktični razumnosti te vdane delavke. Zanj je bilo v njej vtelešeno neverno, preprosto francosko ljudstvo, ki nima več vere in je ne bo več imelo. Oj, če bi mogel biti človek tak kakor ona, če bi mogel izpolniti svojo nalogo, pa potem leči na večni počitek brez prevzete upornosti, le vesel, da je opravil svoj kos dela!

"Torej naj jaz, če pridek kdaj v Anneau, pozdravim gozdček, ki je poln mahu?"

"Storite to, gošpod abbe. Recite mu, da ga nosim v srcu in vidim tam vsak dan, kako se zeleni."

Pierre je bil gotov z večerjo in Viktorina je dala Giacomu odnesti posodo. Potem je sestovala duhovniku, ker je bilo šele pol devetih, naj mirno ostane še eno uro v svoji sobi. Čemu naj bi tako zgodaj zmrznila na kolodvor? Ob poldesetih poklici izvoščka, in ko bo vozoli, ga obvesti in pošlje prtljago dol. Lahko je torej povsem miren in nič mu ni treba skrbeti.

Ko je odšla in je bil Pierre zopet sam, ga je obšlo novo čuvstvo praznote, čuvstvo čudne osamljenosti. Njegova prtljaga — kovčeg in mali zabor — je bila na tleh, v kotu sobe. Nema, pusta, izumrta je bila ta soba, ki se mu je zdela že povsem tuja. Ničesar ni imel več opraviti kakor odpotovati, že je bil odpotovan, in ves Rim okrog njega je bil le še — slika, ki jo vzame v spomin s seboj. Še ena ura. Zdela se mu je kakor večnost. Pod njim je spala temna, samotna palača, uničena od teči. Sedel je, hoteče potpreti, in pogreznil se je v globoko razmišljanje.

Zdaj je v svojih mislih zarotil svojo knjigo "Novi Rim" — kakor jo je bil spisal, kakor jo je hotel tukaj braniti. V spomin se mu je dviga v prvo jutro na Janikulu, na robu planote S. Pietro in Montorio, vočigled vroče zažljene Rima, ki je ležal pomljen, otroško plah pod širnim, čistim nebom, kakor da se dviga na krilih v sivec jutro. Tam si je bil predložil odločilno vprašanje: Ali se more katoličanstvo prenoviti, ali se more vrniti duhu prvotnega krščanstva, k izpovedanju demokracije, ali more iz njega postati vera, katero pričakuje omajani moderni svet v svoji smrtni nevarnosti, da se more potolažiti in da more živeti? Sreča mu je utripalo od navdušenja in upanja; komaj da je bil okrevl od svoje nesreče v Lurdru, pa je prišel sem, da napravi tukaj drugi, zadnji poizkus in vpraša Rim za odgovor. In zdaj se je poizkus ponovil; poznal je odgovor, ki mu ga je bil dal Rim s svojimi razvalinami, s svojimi spomeniki, s svojimi tli, s svojim ljudstvom, s svojimi prelati, s svojimi kardinali, s svojim papežem. Ne, katoličanstvo se ne more prenoviti!

Na njegov divji krik, ki je zahteval novo vero, ni imel Rim drugega odgovora, kakor da je preklev njegovo knjigo kot omadeževanje od krioversta, in sam jo je preklical v bridki bolesti razočaranja. Videl je, razumel je; vse se je podrla in v razvalinah leži sam, njegova duša, njegovi možgani.

Cleveland, O. — Na shodu klubu št. 27 JSZ v soboto 23. marca, na katerem je govoril Joško Oven, je bila udeležba tolikšna, da je bila klubova soba v SND popolnoma natrpana. Razpoloženje je bilo najboljše. Toda to tem shodu nam ni nihče iz Clevelanda poročal niti vrstice.

Milwaukee, Wis. — Leonard Alpner je postal par oglasov v Majski Glas in nekaj naročnin Proletarca. Rožič je postal še en oglas in ob enem še eno naročnino Proletarca. Louis Zajec je obdržal oglas v Majski Glas. — Za

sporočili smo mu, da smo za prostor radi množine gradiva

za stiski in da nas bo vese

lilo, če poslje omenjeno vsoto

v sklad za kritje stroškov, ki bodo pri tiskalni izdaji precej

na tisoč dolarjev.

Pittsburgh, Pa. — Anton Zajec je postal par oglasov v Majski Glas in nekaj naročnin Proletarca. Rožič je postal še en oglas in ob enem še eno naročnino Proletarca. Louis Zajec je obdržal oglas v Majski Glas. — Za

sporočili smo mu, da smo za prostor radi množine gradiva

za stiski in da nas bo vese

lilo, če poslje omenjeno vsoto

v sklad za kritje stroškov, ki bodo pri tiskalni izdaji precej

na tisoč dolarjev.

Pittsburgh, Pa. — Anton Zajec je postal par oglasov v Majski Glas in nekaj naročnin Proletarca. Rožič je postal še en oglas in ob enem še eno naročnino Proletarca. Louis Zajec je obdržal oglas v Majski Glas. — Za

sporočili smo mu, da smo za prostor radi množine gradiva

za stiski in da nas bo vese

lilo, če poslje omenjeno vsoto

v sklad za kritje stroškov, ki bodo pri tiskalni izdaji precej

na tisoč dolarjev.

Newburgh, O. — Jos. Lever je obiskal naročnike, izmed katerih jih je šest obnovilo naročnino. Sporoča, da bo storil vse, da bo imel

Majski Glas v tem kraju čim večjo cirkulacijo.

Little Falls, N. Y. — Frank Gregorin je postal 4 naročnine v Majski Glas pozdravni oglaševalec.

No, v tem sklad za kritje stroškov, ki bodo pri tiskalni izdaji precej

na tisoč dolarjev.

No, v tem sklad za kritje stroškov, ki bodo pri tiskalni izdaji precej

na tisoč dolarjev.

No, v tem sklad za kritje stroškov, ki bodo pri tiskalni izdaji precej

na tisoč dolarjev.

No, v tem sklad za kritje stroškov, ki bodo pri tiskalni izdaji precej

na tisoč dolarjev.

No, v tem sklad za kritje stroškov, ki bodo pri tiskalni izdaji precej

na tisoč dolarjev.

No, v tem sklad za kritje stroškov, ki bodo pri tiskalni izdaji precej

na tisoč dolarjev.

No, v tem sklad za kritje stroškov, ki bodo pri tiskalni izdaji precej

na tisoč dolarjev.

No, v tem sklad za kritje stroškov, ki bodo pri tiskalni izdaji precej

na tisoč dolarjev.

No, v tem sklad za kritje stroškov, ki bodo pri tiskalni izdaji precej

na tisoč dolarjev.

No, v tem sklad za kritje stroškov, ki bodo pri tiskalni izdaji precej

na tisoč dolarjev.

No, v tem sklad za kritje stroškov, ki bodo pri tiskalni izdaji precej

na tisoč dolarjev.

No, v tem sklad za kritje stroškov, ki bodo pri tiskalni izdaji precej

na tisoč dolarjev.

No, v tem sklad za kritje stroškov, ki bodo pri tiskalni izdaji precej

na tisoč dolarjev.

No, v tem sklad za kritje stroškov, ki bodo pri tiskalni izdaji precej

na tisoč dolarjev.

No, v tem sklad za kritje stroškov, ki bodo pri tiskalni izdaji precej

na tisoč dolarjev.

No, v tem sklad za kritje stroškov, ki bodo pri tiskalni izdaji precej

na tisoč dolarjev.

No, v tem sklad za kritje stroškov, ki bodo pri tiskalni izdaji precej

na tisoč dolarjev.

No, v tem sklad za kritje stroškov, ki bodo pri tiskalni izdaji precej

na tisoč dolarjev.

No, v tem sklad za kritje stroškov, ki bodo pri tiskalni izdaji precej

na tisoč dolarjev.

No, v tem sklad za kritje stroškov, ki bodo pri tiskalni izdaji precej

na tisoč dolarjev.

IZ KANSASA

Nekaj za ženske

Tukajšnje majne, kolikor jih je že, so v marcu precej dobro obratovale. Premogovne družbe so pričakovalo 1. aprila stvorko, pa so se založile s premogom. Sedaj, ko je stara pogoda podaljšana, ni pričakovati stalnega obratovanja, ker je premoga veliko v zalogi. Sicer pa imajo nekatere družbe že kar navado, da dajo delavcem čez pomlad in poletje nepristoljne počitnice. Zaprovoje in "basta".

Ze par let imamo takozvane peščene viharje, toda kaj takega kot zadnje tedne, ne pomnilo niti najstarejši naseljeni: Prah je zatemnil solnce, da se je videole le par sto čevljev dajave. Motoristi so morali prizgati luči pri 'bem' dnevu. Še slabše je seveda v zap. Kansku, v zapadni Oklahomi, vzhodnem Coloradu in nekaterih krajih Texasa, kjer veter vzdiguje suho in pečeno zemljo in jo nese proti vzhodu. Vlada je dolčila veče svote, da prepreči to pobiranje zemlje. Če se to odnasanje prsti ne ustavi, bo nastala v omčenjih krajih kmalu puščava. Po farmah rabijo valjarje za utrditev zemlje in sejejo razne trave, ki sij nekoliko uspevajo v ondotnih krajih.

Društvenih priredb v dvoranah imamo to sezono zelo malo. Čakamo toplega vremena, ker imamo rajši piknike na prostem. Je pač manj dela z aranžirno. "Keg" piva, hajdi v grmovje in piknik je tu.

Društvo "Sunflower" št. 609 SNPJ ima svoje večjo priredbo v soboto 13. aprila, ko praznuje 10-letnico ustanovitve prvih angleških poslušajočih društev. Kansaška federacija S. N. P. J. bo imela majniško proslavo tudi letos, kot druga leta. Vrši se v soboto 27. aprila. Obe priredbi bosta v bivši "avstrijski" dvorani v Frontenacu.

Kronikar.

Zbor "Zarja" vas vabi prihodnjo nedeljo na koncert

Cleveland, O. — Soc. pevski zbor "Zarja", odsek kluba št. 27 JSZ, priredi svoj koncert v nedeljo 14. aprila v Slovenskem narodnem domu na St. Clair Ave.

Predvajane bodo razne pesmi v zboru, duetih itd., vprizorjena bo muzikalna igra v angleščini "It Can't Be Done" in v slovenščini pa Molkova enodejanka "Na lahke obroke".

Spored se prične ob 3. pop. Po končanem programu bo plesna in prosta zabava včeraj pa po 25c.

Občinstvu se soc. pevski zbor "Zarja" priporoča na obilno udeležbo. — Odbor.

DEBATA V DVO-RANI SNPJ

Chicago. — V petek 12. aprila bo v gornji dvorani SNPJ debata o vprašanju, "Ali je new deal izpolnil svoje obljube?"

Donald J. Lotrich bo o tem povedal svoje mnenje, ki za new deal ne bo ugodno, njegova izvajanja pa bo skušal pobiti Leonard Serdiuk, urednik lokalnega lista "West Side News".

Predavanje se vrši pod pokroviteljstvom angleškega odseka kluba št. 1 JSZ. Vstopnina prosta. Omenite to debato znancem in prijateljem in jih povabite prihodnji petek 12. aprila ob 8. zvečer v dvorano SNPJ. — P. O.

CENE ZA "MAJSKI GLAS"

Cene za letosni "Majski glas", ki izide sredi aprila, so sledete:

Posamezen izvod	\$.30	35 izvodov	\$ 8.75
10 izvodov	2.75	50 izvodov	12.00
15 izvodov	4.00	100 izvodov	22.00
25 izvodov	6.50	250 izvodov	50.00

Vsa naročila pošljite ko hitro mogoče, vsekakor najpozneje do 15. aprila, na sledeti naslov: PROLETAREC, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill.

SLIKE IZ OKLAHOME O VIHARU. KI JE ODNAŠAL ZEMLJO

Vihar, ki je skozi par tednov odnašal in raznašal izsušeno zemljo s pustinj in prerijs v Kansasu, Coloradu, Oklahomi, Texasu itd., je napravil že itak obuhvačenim farmerjem v prizadetih krajih katastrofalno škodo. Po nekaj je vihar rodovitno zemljo farmerjam popolnoma

odvzel. Relif izseljuje zdaj unocene farmerje v druge kraje, kjer vremenske neprilike niso toliko riskirane. Gornje slike so iz Oklahoma, kjer je burja odnesla nič koliko zemlje in zasila z njo tudi ceste, kot prikazuje slika na desni spodaj.

Stavbinska in posojilna društva v današnjem času

Strabane, Pa. — Na velikonočno nedeljo 21. aprila vprizori dramski klub "Soča" slovito Moškičev drama "Rdeče rože", ki je dosegla triumf vseposod. Zato bo ta predstava za to okrožje in zapadno Pennsylvanijo sploh nekaj posebnega. Vršila se bo v dvorani društva Postojnska jama št. 138 SNPJ. Prične se ob 2: polnole.

V sporedru sodeluje tudi domača godba na pihala in pa pevski zbor "Ilirija".

Priredba pa ne bo zaključena s koncem sporeda, ampak se nadaljuje s plesno in prosto zabavo v spodnji dvorani čim bo program končan.

Vstopnice za predstavo in ples so po 40c. Samo za plesno zabavo včeraj pa po 25c.

Naše občinstvo tu in v vseh sosednih naselbinah vabimo, da pride omenjeno nedeljo v dvorano društva št. 138, kjer se vam bo nudila prvič prilika videti eno najboljših slovenskih socialnih dram "Rdeče rože". — Poročevalec.

Sklicevanje sestanka v Detroitu

Prejeli smo cirkular, s podpisom Nick Suljaka in Ivana Rimaca v Detroitu, v katerem naznanjata, da se bo vršil v nedeljo 28. aprila ob 2. pop. v Hrvatskem domu sestank za stopnikov narodnostnih skupin v prid socialnega zavarovanja.

Uradno sklicuje sestanek društvo "Sunce sa istoka" št. 711 SNPJ. Na sestanek so vabjeni zastopniki vseh podpornih, verskih, političnih in drugih organizacij. Sklicujejo ga somišljeniki kom. stranke.

Prireditev kluba št. 49

Collinwood, O. — Klub št. 49 JSZ priredi na velikonočno nedeljo dne 21. aprila v spodnji dvorani Slov. del. doma na Waterloo Rd. plesno zabavo, na katero vabimo vse tukajšnje občinstvo.

(Op. u. — Ostali del dopisa bo v prihodnji številki.)

binska in posojilna društva rabi prihranke dvanajst milijonov delničarjev.

Stavbinska in posojilna društva obstoje solidno že nad 104 leta, a to je komaj začetek, ker bodočnost je pred njimi. Vse, kar stimulira aktivnosti za gradnjo domov, mora oživeti tudi aktivnosti stavbinskih in posojilnih društev.

In to pomeni, da bodo rojaki zopet imeli priliko vložiti svoje prihranke v ta društva, kjer so popolnoma varni za svoje vloge in dobe veče obresti, kot jih more nudit katerikoli denarni zavod.

Za tiste, ki imajo svoje prihranke investirane v vknjižbah na domovih, zgleda že sedaj, da se vse obrača na bolje, da postajajo njihove investicije z vsakim dnem varnejše in da se jimi ni treba batiti nobenih izgub. Pa tudi za tiste, ki imajo kakе prihranke, a ne vedo kje bi jih najvarnejše in dobičkovno naložili, jim zopet ta društva nudijo največje ugodnosti. Poglejmo malo naokoli, da vidimo kaj se godi.

V prvi vrsti opažamo, da so se ljudje zopet začeli zanimati

za lasten dom. Zemljiščni agentje poročajo, da imajo sedaj več povpraševanj po stavbiščih in hišah, kot so jih imeli zadnja štiri leta skupaj. Mnogi nameravajo zidati hiše. Družine, ki se so stiskale v enem stanovanju, gredo naražen in isčijo svoja stanovanja. Mladina, ki se je prej bala stopiti v zakonski stan, postaja pogumnejša in število porok naraža. Stanarina gre kvíčku in nekodaj že sedaj težko dobiti stanovanja za posamezne družine. In to je samo nekaj vzgledov, ki kažejo, v katero smer pihata veter.

Iz statistike je razvidno, da danes v Ameriki ogromno pomanjkanje domov, nekaj nad 1,750,000. Pet let smo spali in nič se ni gradilo, zato tako pomanjkanje domov. Poleg tega pa je treba računati tudi z letnim normalnim naraščanjem prebivalstva, ki sega nad milijon duš na leto. In če vzamemo vse te fakte skupaj, tedaj lahko z gotovostjo pričakujemo,

da se bodo zopet vrnili tisti časi, ko se je gradilo in zidalo vse navprek. Takozvani "National Housing" program je pognal kolo v tek in stavbinska aktivnost se stalno razvija in si.

Glavne panoge stavbinske industrije poročajo, da je bil njihov promet v zadnjem četrletju tolik, če ne večji, kot za vse leto 1933. Stavbinski izvedenci računajo, da bo promet te industrije letos presegal pol-milijardo dolarjev.

Gornje številke niso prazne sanje, ampak slone na dejstvih, katere veliko pomenijo za stavbinsko in posojilna društva, ki so brez vsakega dvoma eden najglavnjših faktorjev pri finančirjanju lastnih domov v dedeli. Dognano je, da so ta društva finančirala nad osm milijonov domov, in da so stav-

ne delajo, tudi nimajo prihrankov, ki bi jih vlagali, ampak toliko jačja v zaupanju med ljudstvom. Zaupanje pa je kapital, ki bo prinesel zopet boljše čase.

Finančno stanje stavbinskih in posojilnih društev po deželi je popolnoma solidno. Njih uprava je ekonomična, njeni uradniki so vaši sosedji, znanci, in poštenjaki v prvi vrsti, in poznaajo razmere v sosednjini kjer žive. Prihranki njihovih prialjeterjev so varno investirani v domovih okolice, kjer žive in zgube so tako, kako redke.

Hiše, kakor vsaka druga stvar, se morejo kupiti z denarjem.

Ako je več hiš na prodaj kot je kupcev, tedaj jima je cena nizka, če je pa kupcev toliko, kot hiš, tedaj jima je cena višja. To je naravno. To smo videli, ko smo imeli "dobre" čase in v depresiji.

Pomanjkanje hiš in stanovanje je občutno že sedaj. Postalo bo v doglednem času še večje. To pomeni, da bo šla cena hišam stalno kvišku.

Ko pišem, zremo v boljšo bodočnost stavbinskih in posojilnih društev. Senca dépresije je začnati. Gniline depresije so počisene in čas je, da se pripravimo za boljši biznes.

Ako morete djeti na stran par centov od vašega zasluga ali pa če imate večje vsote za investirati, obrnite se z vsem zaupanjem na stavbinska in posojilna društva. Vaši prihranki bodo varni in vam nesli obresti, kot jih bo mogoče dati z varnostjo. Ti bodo naloženi v domovih, katerih lastniki so popolnoma zanesljivi in finančno odgovorni.

In s tem boste pomagali do

prosperitete. Ljudje bodo začeli graditi domove, delavci bodo začeli delati in kolo sreče se bo obrnilo na bolje za nas vse.

Kot tajnik Jugoslovanskega stavbinskega in posojilnega društva vabim delovno ljudstvo, da pride v naš urad, kjer vam bom radevolje na razpolago z informacijami in drugim.

Naše društvo je otvorilo 66. serijo, prvi petek v aprilu, v uradu na 2634 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Joseph Steblay.

Pojasnilo o "enotni fronti" v Milwaukeeju

Milwaukee. — Klub št. 37 ni sklenil s komunisti nikakega kompromisa ali "enotne fronte 1. maja". Niti razpravljal ni o tem.

Na izredni seji, katero je klub sklical radi agitacije za socialistične kandidate, je neki posnetek vprašal, čemu ne bi. Prvi maj proslavili skupno, ni pa pojasnil, da je komunist ali zastopnik komunistične skupine.

Govor, oziroma izjave sodruža Shutkina niso bile take — vsaj ne po mojem mnenju — kakor so navedene v Proletarju z dne 3. aprila, posnete iz "Radnika". Torej klub št. 37 ni odobril predlog komunistov za "enotno fronto 1. maja".

Priznam, da so komunisti pod raznimi pretvezami že večkrat skušali prodreti v družtvih in naših klubih s svojimi manevri. V družtu, v katerega spada pisek teh vrstic, je bilo sklenjeno, da bomo njihove peticije ali resolucije upoštevali, če jih odobri glavni urad S. N. P. J. ali pa eksekutiva JSZ, ali pa, ako jih pripomorec kak zanesljiv član.

Nobeni posamezni skupini, ali malemu številu klubovih članov, ni dovoljeno kompromitirati klub s kakimi "manevri", ki bi dajali potem povod komunističnim listom za blatenje milwaukeeke socialistične stranke.

Cital sem tudi izjavo tajnika soc. stranke milwaukeeke okraja, ki je bila spisana dostojno in podučljivo. Komunistom seveda ne ugaja, ker hočejo ribariti v kalnem.

Mi smo za enotno fronto. Toda samo pod pogojem, da se jugoslovanski komunisti na poslednjem in iskrenimi namen zedinijo z JSZ in ameriški s socialistično stranko.

Joe Radelj, zastopnik kluba št. 37 JSZ.

(Op. u. — Proletarje je omenil poročilo o "enotni fronti" kluba št. 37, kakor je bilo pri občeno na 1. strani v Radniku z dne 22. marca. Vse poročila v "Radniku" je napisano so vratno milwaukeeke socialistične organizacije v klub št. 37 pa izrabljajo v argument proti soci stranki. Kdor ne verjame, naj v Milwaukeju poišče dotično številko, v kateri je med drugim rečeno:

"Po tej sabotaži milwaukeeke soc. stranke (proti skupni prvo majski manifestaciji) je klub št. 37 JSZ, potem ko je poslužil predstavnika Komunistične stranke, odglasoval, da bo pod pri enotno fronto za demonstriranje 1. maja, in da bo zahteval akcijo od okrožnega odbora (soc. stranke).

"Enako je poslušal izjavjanja predstavnika Kom. stranke na tej seji kluba št. 37 A. Shutkin, član okrožnega odbora soc. stranke, in je izjavil, da se bo v okrožnem odboru boril, da osvoji predlog Komunistične stranke."

S. Radelj je iz omenjene številke Radnika lahko prepričal da smo resnično poročali.

S. Radelj izjavlja, da klub nasedel "komunističnemu" manevru. S. Frank Novak pa ima v prejšnji številki Proletarja poročilo, v katerem neposredno potrjuje vest v Radniku, s pripombo, da je predlog komunističnega zastopnika sprejela "mala skupina klubovih članov, ki je bila navzoča na odprtji seji." On sklep zagovarja.

Da li je klub tak sklep uradno sprejel ali ne, je najboljše, da sam uradno pojasmui, ako smatra, da je to potrebno. Zadnje smo objavili izjavo F. Novak, v kateri je vezana na trde platnice in ilustrirane. Naročite si! Ako se zanimate za proletarsko kulturo in ljubite delavsko pesem, citajte tako dela, "

This Year's May Herald Will Be A Triumph In Labor Journalism

It Will Contain 116 Pages of Selected Reading Material in Slovene and English Languages, and Numerous Attractive Illustrations

To our knowledge there are only four Socialist publications in the United States which are in continuous existence for thirty years or more. One is The Reading Labor Advocate, another Spravedlost (Justice), organ of the Czech Socialist Federation, Proletarec, spokesman of Socialist thought among Yugoslavs in this country, and fourth, Raivasja, a Socialist daily of the Finnish Socialist Federation of Fitchburg, Mass.

The thirtieth anniversary of any Socialist paper deserves recognition. Hundreds of papers which came into existence to promote the cause of Socialism and to help build the Socialist Party, went under because the strain was to heavy. For one reason or another, they were discontinued and here and there new ones appeared to replace them.

We continued uninterrupted for three decades and intend to stay on the firing lines with increased vigor as our strength grows. Therefore, it is nothing but proper that this year's May Herald is devoted to the thirtieth anniversary of Proletarec. About one hundred pages of selected articles in Slovene and 16 or more in English will portray to the readers the history of this paper, of its struggles in the past and its hopes for the future. Naturally, there will be plenty of articles on various subjects.

In its 30th year, Proletarec is not old nor exhausted. It is growing in strength, in number of readers and in popularity among the workers. Its contents are constantly improved. The May Herald with its rich material and facts will affirm this statement.

The managing board of Proletarec at their annual meeting in December 1934, decided to issue this year's May Herald on one hundred pages in magazine form, devoted to our 30th anniversary.

Now it appears that 100 pages will not suffice to take care of all the material. It will be increased, over a hundred page magazine — a Socialist magazine—for 30 cents! This is another one of our success—a result of collective work and spirit of collective movement. We are proud of this new achievement—proud because it

becomes a fact inspite of the terrible economic panic and unemployment among our people.

In the English Section will be represented D. W. Hoan, Norman Thomas, John M. Work, Clarence Senior, B. C. Vladeck, R. S. Hofses, James Oneal and many others of the American comrades.

From our ranks will be represented in the English Section Donald J. Lotrich, Mary Jugg, John Rak, Frank Zaitz, Louis Jartz, Olga Vehar, Mary Oyen, etc.

In the Slovene section, our editor Frank Zaitz, Ivan Molek, Katka Zupanich, Ivan Jontez, Maxim Gorky, Ivan Vuk, Josko Oyen, Anton Slabe, Louis Beniger, Angelo Cerkvenik, Ant. Gardon, Frank Podboy, Eugene

V. Debs, Joseph Zavertnik, F. S. Tausch, Frank Novak, Janko Zega, Fred A. Vider, Frank Aleš, John Teran, Frank Podlipce, Mike Keber, Ignac Zlémberger, Simon Kavčič, Thom. Petrich, Anton Sular, Joseph Jauch, Vinko Ruchigay from Canada, Frank Petrich and a number of others.

From the beginning this paper had, and still has, the determination not to be defeated. That's why it is still on the battlefield with more vigor than ever.

Young comrades, the future of this paper and our movement depends on you. Join! work! fight! learn!

And do not forget to do your part for Proletarec and its thirtieth anniversary supplement, the May Herald. It will greet you by the end of this month.

Cleveland, O. — The singing society Zarja of branch No. 27 JSF is inviting all friends to attend their Spring Concert, Sunday, April 14, at 3 P. M. at the Slovene National Auditorium on St. Clair Ave. The afternoon program will consist of many interesting features, including a musical comedy "It Can't Be Done". The concluding number of our performances will be Ivan Molek's play, "Na lahke obroke".

Following the concert a dance will be held in the upper hall of the Auditorium. Frank Barbic's orchestra will furnish the music for dancing. Admission tickets are 40c. In the evening the admission will be 25c. Tickets can be obtained at Kushlan's confectionery or from any member of our singing society. Reserve Sunday, April 14, and spend an enjoyable afternoon and evening with us.

Mary Jugg.

Rose Sumrada.

WHAT ABOUT OUR YOUTH?

Chicago. — Comrades and friends in other cities may be interested to know that we have in Chicago an organization of children from the ages of 6 to 14, which we hope will soon become an official Red Falcon group. Around 40 children are enrolled, and meetings are being held every Saturday morning in the SNPJ Hall.

The group functions with the following officers: Henry Krebel, Flight Leader; Ernest Dreshar, treasurer; and Mitzi Oyen, Quill. In addition, the group is divided into three clans with Dorothy Ivanshek, Boyan Aleš, and Ernest Dreshar, clan leaders.

The group has been active throughout the winter in presenting numbers for various programs sponsored by the Branch. Recently they presented an afternoon program consisting of a one-act play and individual numbers and sold tickets to the performance among their neighborhood friends. About 50 children attended, and the group established a small treasury. Members of the organization have also been active in helping to advertise Branch activities and in selling literature at the various programs.

Dorothy Sodnik is capably assisting with the meetings on Saturdays.

Mary Jugg.

IT WAS NOT

It is hoped that with continued, interesting meetings for the children, they will acquire a knowledge of Socialist principles and receive training in organization work so that they will be able to step into the movement, knowing what it means.

For Chicago Women

It is inconceivable that the veto power should have been given the judiciary, when it had never existed elsewhere, without any word or line intimating the conferring such judicial veto and with no provisions for its being overruled as in the case of the executive veto.—Judge Walter Clark, in Some Myths of the Law, 1916.

The meeting for women held on Friday, March 29, was a success from every standpoint. 147 women attended the lecture by Dr. Ethel Bonar. Her talk was educational and worthwhile. Not a few women expressed themselves of the desirability of conducting similar meetings for women in the future.

A good deal of literature was disposed of, and enough was taken to cover all expenses.

This type of venture is made successful only through the cooperation of the members. If we could be assured of attendance like this one for every meeting, the club could be of further service to its members by arranging other worthwhile meetings.

These are the present plans of the committee. Members and sympathizers of the Branch are urged to keep alert for future announcements of the subject and place of meeting so that no one will regret having missed the affair because of not knowing about it.—Women's Committee.

Of course, we mean the debate that is scheduled between Donald J. Lotrich and Leonard Serduik. Kindly pay special notice to the fact that the meeting place has been changed to the SNPJ UPPER HALL. It will NOT be held at Styblo's Hall, as formerly announced.

Read about it elsewhere in this issue, and be sure to attend in full numbers.—Committee.

SPECIAL NOTICE

Everyone in and around Chicago will kindly note that the place of debate scheduled between Donald J. Lotrich and Leonard Serduik has been changed to the SNPJ upper hall. This is due to unavoidable circumstances which make it impossible to hold the debate at Styblo's Hall as previously announced.

The debate will take place this Friday, April 12, at 8:00 P. M. in the upper SNPJ Hall, 2657 S. Lawndale Ave.

Zarja's Concert Sunday

Cleveland, O. — The singing society Zarja of branch No. 27 JSF is inviting all friends to attend their Spring Concert, Sunday, April 14, at 3 P. M. at the Slovene National Auditorium on St. Clair Ave. The afternoon program will consist of many interesting features, including a musical comedy "It Can't Be Done". The concluding number of our performances will be Ivan Molek's play, "Na lahke obroke".

Following the concert a dance will be held in the upper hall of the Auditorium. Frank Barbic's orchestra will furnish the music for dancing. Admission tickets are 40c. In the evening the admission will be 25c. Tickets can be obtained at Kushlan's confectionery or from any member of our singing society. Reserve Sunday, April 14, and spend an enjoyable afternoon and evening with us.

Rose Sumrada.

IT WAS NOT

It is inconceivable that the veto power should have been given the judiciary, when it had never existed elsewhere, without any word or line intimating the conferring such judicial veto and with no provisions for its being overruled as in the case of the executive veto.—Judge Walter Clark, in Some Myths of the Law, 1916.

THE WEEK'S BEST BET

CHICAGO! It's here! This week!

We consider it one of the most interesting and worthwhile meetings you can attend and help advertise.

Of course, we mean the debate that is scheduled between Donald J. Lotrich and Leonard Serduik. Kindly pay special notice to the fact that the meeting place has been changed to the SNPJ UPPER HALL. It will NOT be held at Styblo's Hall, as formerly announced.

Read about it elsewhere in this issue, and be sure to attend in full numbers.—Committee.

STILL WAITING FOR NEW DEAL

It is all right for our party to appoint committees to "explore the situation." If only exploration is meant, only the getting of pertinent information, it can do no harm and may do much good. The danger is that, without intending it, we may

It would be rash to predict the formation of a genuine Labor party on a national scale by 1936. It is not impossible. A great deal of thinking has been going on in the ranks of Organized Labor within the last five or six years, and especially within the last two or three—not among the higher officials alone, but among the men and women in the shops and in the local unions, and thence up to the top. One may say of American social developments what Secretary Lansing said of President Wilson's decisions—that they are "seldom prompt, but always sudden." Our masses are not easily provoked to action, but when their inertia is once

overcome, they sometimes act with surprising speed and vigor.

A few more experiences with the Roosevelt administration, such as Organized Labor has already had on the thirty-hour issue and on the affair of the automobile industry and now on the prevailing wage question—a few more such rebuffs, not to call them betrayals, and independent political action might come with a rush. It is idle to speculate as to just when this will happen. What we can safely say is that the trend is in this direction. If not nationally, at least in various localities. Organized Labor is likely to enter the political field in earnest before long; and a few successful local Labor parties may be the prelude to a great movement.

No such development will be or

can be forced upon the rank and file of Organized Labor from above.

There are many who believe that the bulk of the union members are like sheep, who follow the hell-wether wherever he goes. That just isn't so.

They follow their leaders quietly enough—to tamely, some would say

—so long as they are led along old beaten tracks or along more or less

new ones in a direction which in a general way they approve. But let the leaders overestimate their influence, let them try to commit the movement to a course for which the minds of the masses are not prepared,

and they suddenly cease to be leaders, because the masses cease to follow. Unless and until a very large part of the rank and file actively desire independent political action, it

would be futile for the high officers of the international unions and of the American Federation of Labor to decree the formation of a Labor party.

They are not going to make any such venture. And they ought not to.

Not only would they jeopardize their own leadership, but their political failure would jeopardize the prestige and even the solidarity of the working-class movement it will develop such a program as it needs.

It is all right for our party to ap-

point committees to "explore the sit-

uation." If only exploration is

meant, only the getting of pertinent

information, it can do no harm and

may do much good. The danger is

that, without intending it, we may

It would be rash to predict the formation of a genuine Labor party on a national scale by 1936. It is not im-

possible. A great deal of thinking has

been going on in the ranks of Organized Labor within the last five or six years, and especially within the last two or three—not among the higher officials alone, but among the men and women in the shops and in the local unions, and thence up to the top. One may say of American social developments what Secretary Lansing said of President Wilson's decisions—that they are "seldom prompt, but always sudden." Our masses are not easily provoked to action, but when their inertia is once

overcome, they sometimes act with surprising speed and vigor.

A few more experiences with the Roosevelt administration, such as Organized Labor has already had on the thirty-hour issue and on the affair of the automobile industry and now on the prevailing wage question—a few more such rebuffs, not to call them betrayals, and independent political action might come with a rush. It is idle to speculate as to just when this will happen. What we can safely say is that the trend is in this direction. If not nationally, at least in various localities. Organized Labor is likely to enter the political field in earnest before long; and a few successful local Labor parties may be the prelude to a great movement.

No such development will be or

can be forced upon the rank and file of Organized Labor from above.

There are many who believe that the bulk of the union members are like sheep, who follow the hell-wether wherever he goes. That just isn't so.

They follow their leaders quietly

enough—to tamely, some would say

—so long as they are led along old beaten tracks or along more or less

new ones in a direction which in a general way they approve. But let the leaders overestimate their influence, let them try to commit the movement to a course for which the minds of the masses are not prepared,

and they suddenly cease to be leaders, because the masses cease to follow. Unless and until a very large part of the rank and file actively desire independent political action, it

would be futile for the high officers of the international unions and of the American Federation of Labor to decree the formation of a Labor party.

They are not going to make any such venture. And they ought not to.

Not only would they jeopardize their own leadership, but their political failure would jeopardize the prestige and even the solidarity of the working-class movement it will develop such a program as it needs.

It is all right for our party to ap-

point committees to "explore the sit-

uation." If only exploration is

meant, only the getting of pertinent

information, it can do no harm and

may do much good. The danger is

that, without intending it, we may

It would be rash to predict the formation of a genuine Labor party on a national scale by 1936. It is not im-

possible. A great deal of thinking has

been going on in the ranks of Organized Labor within the last five or six years, and especially within the last two or three—not among the higher officials alone, but among the men and women in the shops and in the local unions, and thence up to the top. One may say of American social developments what Secretary Lansing said of President Wilson's decisions—that they are "seldom prompt, but always sudden." Our masses are not easily provoked to action, but when their inertia is once

overcome, they sometimes act with surprising speed and vigor.

A few more experiences with the Roosevelt administration, such as Organized Labor has already had on the thirty-hour issue and on the affair of the automobile industry and now on the prevailing wage question—a few more such rebuffs, not to call them betrayals, and independent political action might come with a rush. It is idle to speculate as to just when this will happen. What we can safely say is that the trend is in this direction. If not nationally, at least in various localities. Organized Labor is likely to enter the political field in earnest before long; and a few successful local Labor parties may be the prelude to a great movement.

No such development will be or

can be forced upon the rank and file of Organized Labor from above.

There are many who believe that the bulk of the union members are like sheep, who follow the hell-wether wherever he goes. That just isn't so.

They follow their leaders quietly

enough—to tamely, some would say

—so long as they are led along old beaten tracks or along more or less

new ones in a direction which in a general way they approve. But let the leaders overestimate their influence, let them try to commit the movement to a course for which the minds of the masses are not prepared,

and they suddenly cease to be leaders, because the masses cease to follow. Unless and until a very large part of the rank and file actively desire independent political action, it

would be futile for the high officers of the international unions and of the American Federation of Labor to decree the formation of a Labor party.

They are not going to make any such venture. And they ought not to.

Not only would they jeopardize their own leadership, but their political failure would jeopardize the prestige and even the solidarity of the working-class movement it will develop such a program as it needs.